

Eda Tärk. Foto: Károlyn Kivistik

Inge Talts. Foto: Károlyn Kivistik

Teenetemärgi pälvisid Eda Tärk, Mart Mõniste ja Inge Talts

Laupäeval, 20. veebruaril andsid volikogu esimees ja vallavanem pidulikult õues kätte Hiiu maakonna tänavused teenetemärgid ning vala tänukirjad.

Hiiu maakonna teenetemärgi nr 31 pälvis Eda Tärk

Eda Tärk on vabatahtlikuna tehtud tulemusliku tööga märkimisväärselt aidanud kaasa Hiiumaa spordi arengule. 1992. aastast on ta Hiiumaa Orienteerujate Klubi president ja tema eestvedamisel on loodud maakonnas hästi toimiv orienteerumisspordi süsteem. Klubil on järjekindel võistlus-süsteem, igal aastal toimuvad orienteerumiseljapäevakud ja läbi aastakümnete on saavutatud väga häid sportlikke tulemusi. Peakorraldaja-peakohtunikuna korraldab Eda orienteerumise karikavõistlusi alates 1986. aastast.

Eda Tärk on oma tööga taganud Hiiumaa karikavõistluste traditsiooni püsimise ja arengu. Samuti panustab Eda oma vaba aega ja teadmisi orienteerumiseljapäevakute korraldusse. Ta on koostanud ka brošüüri „50 aastat orienteerumissporti Hiiumaal” ja jäädvustanud nõnda Hiiumaa spordialalugu.

Mitmetel Hiiumaal toimunud suurvõistlustel tegutses ta edukalt ala vanemkohtunikuna, samuti kohtunikuna on ta aidanud läbi viia võrkpallivõistlusi. Ta on olnud mitmete spordiürituste eestvedaja ja algataja. Edat on tunnustatud mitmete tunnustustega, viimati nimetas Eestimaa spordiliit Jõud ta 2020. aastal

ta novembris Hiiumaa parimaks piirkondlikuks spordiedendajaks.

Eda Tärk on kohusetundlik ja abivalmis. Ta on alati valmis teisi inimesi aitama. Kogu tema tegevust iseloomustab asjaolu, et ta tahab kõike hästi teha.

Eda Tärki vabatahtlik töö Hiiumaa spordi arengusse väärib tunnustust!

Hiiu maakonna teenetemärgi nr 32 pälvis Mart Mõniste

Mart Mõniste on olnud aastakümneid Hiiumaa fotograaf, Hiiumaa ajaloo ning kultuuri loo uurija ja jäädvustaja. Kõige paremini iseloomustavad teda aga tegemised. Kujundaja ja küljendajana on Mart mitmete aastate vältel andnud oma panuse Hiiumaale oluliste teoste, nagu „Hiiumaa. Loodus aeg inimele” ning „Hiiumaa kirjanduse lugu” I ja II ilmunisel.

Samuti kujundanud Hiiumaa teoseid loodusest, ajaloost, aga ka ilukirjanduse valdkonnast.

Kujundaja ja küljendajana teeb ta suurepärase koostööd autorite ja toimetajatega. Nii on ta algajate autorite nõustaja, fotode otsija internetist, arhiividest. Fotode töötlemine, sobitamine, pidev valmisolek autorite-toimetajate parandusteks, korduv ümberseadmine jne. Haapsalu trükikoja hinnang: kvaliteedimärk Mart Mõniste kujundatud trükistele, kirjastusel pole vaja sekkuda.

Mart on ka Militaarajaloo Seltsi asutaja- ja tegevliige, Vabadussõjast osavõtjate esialgse nimekirja koostaja. Virtuaalse „Eesti sõjaajaloo teejuht” üks tegijatest. Hiiumaa militaarmuuseumile pühendunud hing 2007–2019, kohapeal muuseumi tööperioodil 24/7 giidina, korraldajana, kogujana. Samuti on ta Muinsus-

kaitse Seltsi tegevliige, väljaannete koostaja, toimetaja, kujundaja. Hiiumaa Kogujate Seltsi liige.

Märkame ja tunnustame tagasihoidlikku visa meistertegijat, väga olulist Hiiumaa mainekujundajat!

Hiiu maakonna teenetemärgi nr 33 pälvis Inge Talts

Inge on arst, kes on töötanud Hiiumaa haiglas 31 aastat. Ta on erakordselt kohuse- ja vastutustundlik oma igapäevases arstitöös. On südamlilik ja kaastundlik aitaja. Inge Taltsist peetakse lugu kui hoolivast ja kaastundlikust arstist. Teeb oma tööd ülimalt põhjalikusega ja hoolib patsientidest.

Tal on 20aastane kogemus volikogus, kuhu ta ei lähe kohale kohal olemise pärast, vaid ta on võtnud aega selgeks teha eelnõud, et siis volikogus oma ettepanekutele, eelnõudele ja küsimustele vastused saada.

MTÜ Hiiu Tuul juhataja alates septembrist 2015. Ta on tuulihingeline Hiiumaa ja maakonna kaitsja, kes näeb ka suuremat globaalset pilti. Võitleb meie unikaalse väikesaare ja saart ümbritseva mere puhutana hoidmise eest. Inge küsiks: kas majandusliku kasu saamine või peaksime säilitama Hiiumaa terviklikkuse ja looduskoosluse? Hiiumaa kaitsmine, olgu see mets, tuulepargid maal ja meres, on tema südameasi.

Kõike seda jõuab ta teha oma pere kõrvalt. Inge on omakasupüüdmatu, ühiskondlikult aktiivne, ratsionaalne, kohusetruu, piasjades ja detailides täpne. Seda nimekirja võib jätkata. Inge teeb kõike hinga.

Jätkusuutlik Hiiumaa: Põhja Tooma puhkemajade pidajad: „See on nagu mõnus elustiil, mis on positiivselt nakkav.”

„Jätkusuutlik Hiiumaa” on uus artiklite sari, kus tutvustame UNESCO programmialal „Inimene ja biosfäär” toimetavaid Hiiumaa ettevõtteid, kes majandavad saare hoitud elukeskkonnas loodusega kooskõlas.

Põhja Tooma majutus on Hiiumaal Sääre külas asuv pereettevõtte, mille eesotsas Jarek ja Ulvi Samm. Idee Hiiumaal majutusettevõtte luua tuli Jareki ja Ulvi sõpradelt ning tuttavalt, kes ikka suviti saarele sõitsid ja ilusat loodust, merd ja saare puhast keskkonda nautisid. „2016. aastal sündis mõte veelgi rohkem külalisi kutsuda ning Hiiumaa kohaliku piirkonna looduse-, ajaloo- ja kultuuripärandit laiemalt tutvustada,” rääkis Ulvi. Ta lisas, et kuna neile meeldib loodust nautida, reisida ja matkata, soovivad nad just sedasama ka oma Hiiumaa külalistele pakkuda.

Looduslähedust tulevastele põlvedele

Põhja Tooma puhkemajad asuvad Lääne-Eesti saarte biosfääri programmialal. 2019. aastast kannab ettevõtte ka Hiiumaa rohelist märki kui loodushoidlikku teenindusettevõtet. Põhja Tooma puhkemajad on esimene Hiiumaa majutusasutus, mis seda tunnustamist kannab.

„Püüame majandada nii, et olla elujõuline ja säästa loodust. Et külalistel oleksid kõik mugavusteenused olemas, kuid samas saaksid looduslähedust nautida ka tulevased põlvkonnad,” rääkis Ulvi.

Ulvi ja Jarek toodavad ja kasutavad Põhja Tooma puhkemajades päikeseenergiat. Lisaks sorteerivad nad oma majapidamise pakendi-, olme ja biojätmeid. „Pooldame taaskasutatava materjali, samuti ohtlike jäätmete sorteerimist ning jälgime, et meie tegevus ei kahjustaks loodust ega keskkonda,” selgitas Ulvi. Lisaks eelistavad Ulvi ja Jarek kohalike tooteid ja tooraineid ning olulisel kohal on ka kohalik toit. „Toitlustamisel kasutame vaid keraamilisi nõusid ja soosime ka külastajate hulgas plast- ning väikepakendite kasutamise vähendamist,” ütles Ulvi. Ta tõdes, et see on nagu mõnus elustiil, mis on positiivselt nakkav.

Külalised loodusearmastajad

Ulvi sõnul enamik nende külalisi armastab loodust ja ilmselt just seetõttu ka nende juurde jõudnud. Küsimusele, kuidas kliendid nende loodust säästvasse lähenemisse suhtuvad, vastas Ulvi, et inimesed on erinevad: „On nii teadlikumaid külastajaid, kes keskkonnasõbralikkust hindavad, kui ka neid, kes pole loodussäästlikkust veel elustiilik võtnud. Külaliste saabumisel tutvustame oma tegemisi ja pigem järgitakse meie põhimõtteid hea meelega.”

Väljakutse pakkuda midagi enam

„Suurim väljakutse on külalistele pakkuda seda, mida nad soovivad ja pisut ka enam. Olgu selleks siis ajaloo- või kultuurihuvi, seiklus, matk või hoopis vaikus ja rahu,” rääkis Ulvi.

Kuna populaarseim külastusaeg Hiiumaal on suvi, siis sel ajal on Ulvi ja Jarek vaid külalistele päralt. „Majutusettevõtte peame mõtlema sellele, kuidas saaks ka ülejäänud aastal külalisi vastu võtta,” märkis Ulvi. Tema sõnul on nende eelis soovustatud kõigi mugavustega puhkemajad, mis võimaldavad ka talvel majutada või madalhooajal pikaajalisele rendile anda.

Matkajasõbralik majutus

Kogu ühiskonnas kogub aina suuremat populaarsust tervislik eluviis, sealhulgas vabaõhu-tegevus ja liikumine. Ulvi sõnul soovivad nad veelgi enam keskenduda jalgsimatkajatele, kelle alla kuuluvad ka linnu- ja loodusvaatlejad, fototuturistid ning jalgrattamatkajad: „Looduses matkaja on teadlik ja keskkonnasõbralik,” tõdes ta. Ulvi lisas, et nad soovivad kaasa aidata sellele, et nende klientide puhkus kodust eemal oleks täisväärtuslik ja mugav.

„Oleme saatnud MTÜ-le Eesti Maaturism taotluse saada matkajasõbraliku majutuse märgis. See on üle maailma tuntud viis anda matkajale teada, et nad on meie juures oodatud ja nende soove ning vajadusi arvestatakse,” ütles Ulvi. Lisaks soovivad Ulvi ja Jarek pakuda mugavusteenuseid mere- ja kalaturistidele, kes saabuvad sadamasse merelt ning otsivad mugavat majutust.

SÜNDINUD UUED VALLAKODANIKUD

Saara-Liisa Aamer
Lilith Elise Vaher
Joosu Klaas

Paul Kerves
Mia Noora Murumaa

Õnnitleme vanemaid!

Kultuuripärli preemia pälvis Enn Kunila

Reedel, 12. veebruaril toimunud Hiiumaa kultuurihooaja avamisel anti üle Hiiumaa kultuuriaasta preemiad.

Eesti Kultuurkapitali Hiiumaa ekspertgrupi tunnustuspreemia „Hiiumaa tunnustab” pälvisid:

- Raili Kaibald – südamega tehtud töö eest Kärkla kammerkoori dirigendina,
 - Hiiumaa Naaditeater – Hiiumaa kultuurielu rikastamise ja küladeatrikultuuri hoidmise eest,
 - Silli-Mai Kütt – kõrgel tasemel eelprofessionaalse kunsttöppe korraldamise eest.
- Eesti Kultuurkapitali Hiiumaa ekspertgrupi aastapreemia pälvisid:
- Tiina Kaev – Tiina Tantsustuudio pühendunud ja tegusa juhtimise eest,
 - Nele Eller – Hiiumaa käsitöölade korraldamise eest.

Eesti Rahvuskultuuri Köpu majaka fondi stipendiumi pälvisid Kalli ja Valev Sein – Nelja Nurga galerii töö eduka korraldamise ja järjepidevuse hoidmise eest.

Eesti Kultuurkapitali Hiiumaa ekspertgrupi elutööpreemia „Hiiumaa tänu ja kummardus” pälvis Heli Lindmäe – südamega tehtud töö eest muusikahariduse andmisel.

Enn Kunila. Foto Laur Meldor

Eesti Kultuurkapitali Hiiumaa ekspertgrupi Kultuuripärli pälvis Kärkla kiriku renoveerimise eestvedaja Enn Kunila.

Üritus toimus sel korral värskes õhus Orjaku sadamas. Lisaks ühisele tunnustusvideole vaatamisele sai kultuurihooaeg avatud tule- ja valgusmänguga, mida tegi Taavo Taelma. Korraldamisel olid Ly Meldor-

file abiks Tea Martin ja Anna Lipp. Toredasti võttis vastu külamaja perenaine Margit Kääramees.

Tunnustusürituse videot saab järele vaadata Hiiumaa valla Youtube'i kanalilt. Videode idee ja lavastus – Ly Meldor, operaatorid – Taavi Juursalu ja Arno Kuusk, montaaž – Taavi Juursalu.

Volikogu arutas eelarve uuendatud eelnõud

Vallavolikogus oli veebruarikuul istungil teisel lugemisel valla selle aasta eelarve, kuhu vallavalitsus tegi mitmeid muudatusettepanekuid. Volikogu otsustas eelarve saata kolmandale lugemisele.

Eelarve koostamine algas sügise hakul, mil koroonakriisi mõju majandusele polnud lõpuni selge. Nüüdseks on vallavalitsus hinnanud, et Hiiumaal on üle keskmise hästi alanud – esialgsel andmetel kasvas tulumaksu laekumine jaanuaris 4% võrreldes 2020 jaanuariga.

Hiiumaa majanduse kindlast seisust räägib ka statistikaameti värske info, et Hiiumaa brutopalgad kasvasid 2020. aastal Eesti keskmisest kiiremini.

Eelarve kasvab 5%

Volikogule esitatud eelnõu kohaselt on valla selle aasta eelarve kogumaht 32,76 miljonit eurot, mis on 5% enam kui aasta eest. Sealhulgas on põhitegevuse tulude maht 16,2 miljonit eurot ja põhitegevuse

kulude maht 14,7 miljonit eurot, investeerimistegevus 7,9 miljonit eurot ja põhivara soetus 16 miljonit eurot.

Seoses oodatust parema tulumaksulaekumisega tegi vallavalitsus ettepaneku eelarves tulumaksu laekumist korrigeerida, prognoosis 2021. aasta tulud 2020. aasta tasemel. See tähendab ligikaudu 820 000 lisaeurot, millest kolmandik suunatakse investeringuteks ja kaks kolmandikku põhitegevuse kuludeks.

Muudatusi igas osavallas

Kui tulumaksu laekumine suureneb, siis riigi toetus Hiiumaa vallale väheneb – toetusfond 92 000 euro võrra. Sellest enam kui kolmandiku moodustab õpetajate tööjõukulude toetus, mille osa katab nüüd vald. Samas on lisandunud nn katuseraha ehk riigieelarveline toetus Kõrgessaare lasteaiale ja Sõru muuseumile. Emmastes on eelarvesse muu hulgas lisatud põhikooli välisukse väljavahetamiseks ning Leisu seltsimaja veepuhastussüsteemi uuendamiseks vajalik summa. Lisaks suurendatakse investeringuid teedesse.

Käinas suurenevad Tuule torni tulud ja kulud. Olulisem muudatus on veel omavahendite lisamine Käina kultuurikeskuse ehitusele.

Kärklas kasvab teeinvestee-

ringute maht, samuti lisanduvad sotsiaalkeskuse laste- ja keskkuse personalikulud ning spordikooli ja Hiiumaa Spordi majanduskulud.

Kõrgessaares kasvavad personalikulud ehitusspetsialistide lisandumise tõttu. Suureneb põhivara soetuse maht seoses katlamajade renoveerimisega.

Pühalepas suunatakse lisavahendeid Paluküla terviseradade arendamiseks, Suuremõisa spordihoonet kaudu viimiseks ja elektritratavõrgustiku toetuseks.

Üldvalitsuse alla lisanduvad vahendid Hiiumaa sup-luskohtade parendamiseks.

Eelarve sissevaade

Eelarve põhitegevuse tuludest 61,4% moodustavad maksutulud, 12,1% kaupade ja teenuste müügist saadavad tulud ning 25,7% saadavad toetused tegevuskuludeks ning 0,8% muud tegevustulud.

Põhitegevuse kuludest 60,2% on personalikulud, 29,1% majandamiskulud, 10,2% antavad toetused tegevuskuludeks ja 0,5% muud kulud.

Tulude ja kulude osakaal valla üldelarves osavaldade kaupa: Emmaste tulud on 7% ja kulud 5% eelarvest, Käina tulud 13% ja kulud 12%, Kärkla tulud 20% ja kulud 19%, Kõrgessaare kulud 9% ja tulud 8,2% ning Pühalepa vastavalt 8% ja 7%.

Vallavalitsuse istungitelt

- Otsustati tunnustada Hiiumaa maakonna arengule oluliselt kaasa aidanud pikaajalise silmapaistva tegevuse ja isikliku eeskuju eest Hiiumaa maakonna teenetemärgiga kolme inimest ning komisjoni ettepanekul jätta sel aastal välja andmata Hiiumaa aukodaniku tiitel. Hiiumaa valla tänukirjaga tunnustatakse füüsilisi ja juriidilisi isikuid, kellel on olnud silmapaistvaid teeneid valla arengus.

- Tunnistati kehtetuks Hiiumaa Vallavalitsuse 25.11.2020 korraldus nr 638 „Kohalike teede ajutine sulgemine”. See tähendab, et kõik kohalikud teed on taas ka rasveokitele avatud.

- Naistlaiu sadama kalurite maja ehitamise riigihankes tunnustati edukaks OÜ Markend Team esitatud majanduslikult soodsaim pakkumus 108 357,90 eurot, lisandub käibemaks.

- Vallavalitsus otsustas maksta vastavalt huviharidusregistri andmetele ja esitatud taotlusele:
 - MTÜ Tantsumajakas / Tiina Tantsustuudio (Tt-stuudio) 6443 eurot;
 - MTÜ Hiiuma Hüljes 3195 eurot,
 - MTÜ Hiiumaa Laskespordi Klubi 1661 eurot;
 - KlaasiPank / OÜ Ideeklaas 1211 eurot;
 - Hiiumaa Tenniseklubi 3355 eurot;
 - spordiklubi Dagö DG 1083 eurot.

- Kinnitati Kärkla kultuurikeskuse koosseis alates 1. maist 2021: juhataja, kultuuritöö ja kommunikatsiooni spetsialist, ringijuhid koormusega 2,1, majahoidja koormusega 0,4, puhastusteenindajad koormusega 1,25. Kultuurikeskuse struktuurist viiakse välja kultuuri- ja huvitegevuse spetsialisti ametikoht seoses kultuurikeskuse töökoormuse järkjärgulise vähenemise ning vajadusega viia struktuur vastavusse reaalsele tööga hõivatusel. Koristajate ametinimetuse on ajakohastatud puhastusteenindajaks ning töökoormust vähendatud 0,25 koha võrra seoses tööd lihtsustavate töövahendite hankimisega 2020. aastal.

- Otsustati kuulutada välja konkurss eelläbirääkimistega pakkumise korraldamiseks Kärkla keskväljaku pergola kolme kinnise kauplemispinna kasutusse andmiseks:
 - eestimaiste, eelistatult hiiumaiste ja mahedate toidu- kaupade müük;
 - hiiumaiste disaini- ja käsitöötoodete müük ning
 - toitlustus kohapeal tarbimiseks.

- Nõustuti Kärkla Posti haljasala katastriüksuse maa riigi omandisse jätmisega riigi maareservina.

- Maa-amet soovib jätta riigi omandisse katastriüksused, mis piirnevad riigi omandis olevate kinnistutega. Vallavalitsus nõustas riigi omandisse jätmisega riigi kinnisasjaga liitmiseks sobiva maana ning

- määras maaüksuse lähiaad-ressid ja sihtotstarbed:
 - maatulundusmaad: Suuremõisa küla Jõeääre, Nõmba küla Kolmnurga, Kärkla-Nõmme küla Metsa, Kõrgessaare aleviku Serva, Lehtma küla Teeääre, Isabella küla Siilu, Pärnselja küla Rebase;
 - transpordimaa: Tilga küla Sirmiku tee;
 - kaitsealune maa: Kõrgessaare aleviku Paope looduskaitseala 11.

- Transpordiamet tegeleb riigitee nr 81 Kärkla-Käina-Tubala-Tammela lõigu rekonstrueerimisega ja seetõttu on tekkinud vajadus maad omandada. Tubala külas asuv katastriüksus on moodustatud masskandega ja omand on siiani määramata. Transpordiamet taotleb katastriüksuse riigi omandisse jätmise, et maantee rekonstrueerida. Vallavalitsus nõustas maa riigi omandisse jätmisega riigi maareservina ning määras lähiaadressi ja sihtotstarbe: Tubala küla katastriüksus pindalaga 3135 m², transpordimaa, lähiaadress 81 Kärkla-Käina tee T2.

- Projekti alusel toimub Pihla suvila liitumine elektrivõrguga üle Hiiumaa vallale kuuluva Hiessaare küla Krossalahe, Kukka tee ja Hiessaare tee kinnistu, kus kinnistutele paigaldatakse 0,4 kV elektrimaa-kaabelliin. Otsustati seada isiklik kasutusõigus OÜ Elektrilevi kasuks tehnovõrgu rajamiseks:
 - Krossalahe kinnistule – pindala 8,86 ha, üldkasutatav maa,
 - Kukka tee kinnistule – pindala 7692 m², transpordimaa,
 - Hiessaare tee kinnistule – pindala 1090 m², transpordimaa.

- Otsustati seada Hiiumaa valla kasuks isiklik kasutusõigus pindalaga 198 m² Emmaste küla Katrese kinnisasjale avaliku kasutamise tagamiseks, et rajada parkla, kergliiklustee ja kergliiklustee äärsed maa-ala haljastus ning anda see avalikuks kasutamiseks.

- Otsustati seada sundvaldus Kitsa külas asuval Avotalu kinnistule (pindala 5,73 ha, maatulundusmaa) OÜ Elektrilevi kasuks.

- Anti nõusolek Külaküla Rängu kinnistu jagamiseks: Tooma ja Tõnise, ning Rootsi küla Leemendi kinnisasja jagamiseks: Leemendi ja Kläintersi.

- Muudeti Jõekülas asuva Mäemetsa (pindala 21,28 ha, maatulundusmaa) ja Mäetaguse (pindala 11,85 ha, maatulundusmaa) kinnistute vahelist piiri.

- Määrati Jõeranna küla Rasika katastriüksuse uueks lähiaadressiks Kiisuauku.

- Anti projekteerimistingimused:
 - Nurste küla Oja kinnistule elamu püstitamiseks;
 - Malvaste küla Laura maaüksusele elamu püstitamiseks;
 - Taguküla Kajaka maaüksusele elamu ja abihoone püstitamiseks;

- Luguse küla Toominga maaüksusele suvemaja püstitamiseks;
- Kalana küla Kalana sadama maaüksusele uue elamu püstitamiseks. Alal kehtib Kalana sadama ümbruse detailplaneering: Dagopen OÜ Projektbüroo töö nr 00-33;
- Kassari küla Krossi maaüksusele eluhoone püstitamiseks;
- Jausa küla Priimula-Masti kinnistule püstitatava 99 m kõrguse mobiilsidemasti, seadmekonteineri, piirdeaia ja rajatava juurdepääsu-tee projekteerimiseks;
- Tilga küla Mammuõe kinnistul asuva loomade varjualuse laiendamise projekterimiseks;
- Tilga küla Tähesaju kinnistule püstitatava kuuri projekterimiseks;
- Tilga küla Kopli kinnistul asuva elamu laiendamise projekterimiseks.

- Koduse lapse toetust makstakse 1,5- kuni kolmeaastase lapse eest lapse vanemale, eestkostjale või hooldajale, kui nii laps kui ka tema seaduslik esindaja on rahvastikuregis- tris valla elanikud, lapse seaduslik esindaja on esitanud teeninduspiirkonna lasteaeda avalduse lapsele kohta saamiseks ning vallavalitsusel ei ole lapsele pakkuda kohta teenin- duspiirkonna lasteaia või osutada lapsehoiuteenust. Vallavalitsus kehtestas toetuse mää- raks 180 eurot kuus.

- Otsustati tagada ühele inimesele eluruum Hellamaa perikeskuse sotsiaalmajas.

- Korraldatud jäätmeveoga liitumise vabastamine on erandlik. Vabastati kaks kinnistut Kärklas, üks Käina, üks Emmaste ja kolm Kõrgessaare osavallas.

- Vallavalitsus on seisukohal, et kui kinnistul on elamiskõlblik hoonet, siis tuleb korraldatud jäätmeveoga liituda. Korraldatud jäätmeveoga liitumisest jäeti vabastamata üks Kärkla, kolm Kõrgessaare ja üks Pühalepa osavalla kinnistu. Liitumiseks on erinevad võimalused. Perioodiliselt kasutatava kinnistu puhul saab korralda- da jäätmevedu lisaks jäätme-veolepingus mainitule:
 - ühismahuti kasutamiseks – osavallavalitsusele esitatakse avaldus, et jäätmemahutit kasutatakse kellegagi ühiselt;
 - ettemakstud jäätmekotiga – Eesti Keskkonnateenus- telt saab osta 150-liitrise koti, mis viiakse ära kokkulepi- tud graafiku alusel;
 - muutes Eesti Keskkonnateenustega sõlmitud lepingu graafikut vastavalt jäätmete tekkimise perioodile, nt suveperiood).

- Vallavalitsus kiitis heaks kuus hajaasustuse program- mi projekti aruannet.

- Otsustati kanda 2020. aasta bilansist välja lootusetud nõuded.

- Kooskõlastati Kaitseliidu õppepäev Orjakus.

HAJAASUSTUSE PROGRAMMI TAOTLUSVOOR AVATUD

Maapiirkondade elanikel on võimalik hajaasustuse programmist elutingimuste parandamiseks toetust taotleda.

Toetatavad tegevused:

- majapidamises joogivee kättesaadavuse tagamine;
- elamu heitvee nõuetekohase kanaliseerimist tagava süsteemi rajamine;
- aasta läbi ligipääsetava juurdepääsutee rajamine;
- leibkonna vajadustele vastava autonoomse elektrisüsteemi rajamine (tingimusel, et majapidamine ei ole liitunud elektrivõrguga).

Programmi tingimused:

- taotleja alaline elukoht on taotluse esitamise aasta 1. jaanuarist hajaasustusega maapiirkonnas asuv majapidamine;
- taotleja elukoht on rahvastikuregistri andmete järgi katkematult taotluse esitamise aasta 1. jaanuarist majapidamine, millele projektiga toetust taotletakse;
- taotlejal ei tohi olla riiklike maksude osas maksuvõlga, välja arvatud juhul, kui see on ajatatud;
- projektil võib olla ka kaastaotleja(id). Kaastaotlejale kehtivad samad tingimused, mis taotlejalegi;
- taotluse esitamise päeval peab eelmise toetuse kasutamise aruanne olema kohaliku omavalitsuse poolt kinnitatud;
- projekti ajalise kestuse arvestus algab toetuslepingu sõlmimisest ning projekti elluviimine peab olema lõppenud 31. oktoobriks 2022;
- toetust on võimalik taotleda kohalikest omavalitsustest, kes pakuvad taotlejale ka vajalikku informatsiooni meetme tingimuste kohta.

Hajaasustuse programmist ei saa elutingimuste parandamiseks taotleda toetust pered, kelle majapidamised asuvad küll hajaasustuse piirkonnas, kuid jäävad tiheasustusalale (kehtestatud planeeringutes tiheasustusaladeks või määratud kompaktsusega aladeks ja elanikke on üle 50); kus on toimiv ühisveevärk või kanalisatsioonisüsteem või asuvad need reoveekogumisalal.

Taotlusi võtavad vastu kõik osavallavalitsused oma ruumides või e-posti teel. Taotluste vormid on olemas kohapeal või leiad need RTK kodulehelt.

Taotlusi saab esitada 1. veebruarist 1. aprillini 2021.

Volikogu otsustas ühe ringkonna kasuks

Hiiu maakorraldus otsustas veebruarikuisel istungil, et 17. oktoobril 2021 toimuvate Hiiu maakorraldus valimisteks moodustatakse Hiiu maakorraldus vallas üks valimisringkond ning määratakse Hiiu maakorraldus vallavolikogu järgmise koosseisu liikmete arvaks 23.

Foto: Liina Siniveer

Vald loodab kiire interneti toomisel ka riigi abile

Hiiu maakorraldus jätkab tööd selle nimel, et seni kiire interneti liitumisvõimaluseta jäänud inimesed saaksid võrgutaristu, ja loodab ka riigi abile, et teha Hiiu maakorraldus näidispiirkond.

Vallavalitsusel on kavas leida projektijuht eesmärgiga koor-dineerida koostööd Enefit Connectiga, et laiendada nn viimase miili esimeses etapis välja ehitatavat taristut projektiga hõlmatud 13 Hiiu maakorraldus külas ning lisaks valmistada ette valla meetmed, et tuua kiire interneti taristu ka teistele kinnistutele ja küladesse. Eesti Energia kontserni ettevõtte Enefit Connect (varem Elektrilevi) rajab nn viimase miili programmi esimese etapi töödega kiire interneti taristu 13 Hiiu maakorraldus külasse: Esiküla, Kassari, Männamaa, Kuriste, Selja, Luidja, Nõmba, Hellamaa, Heltermaa, Kuri, Tubala, Tärkma ja Öngu.

Vallavalitsus jätkab tööd selle nimel, et ka andmetest välja jäänud inimesed saaksid liitumisvõimaluse, sest ka lairiba teise etapiga ei jõua taristu kõigisse küladesse. Teise etapi hanke võitnud AS Eli-

sa Eesti viib sel aastal kiire interneti Jausa, Orjaku, Aadma, Nasva ja Kleemu küla kinnistutele. Kärddlasse paigaldatud mikrorustiku müük parima pakkumise teinud Elektrilevile on töös.

Vallavanem: teeme Hiiu maakorraldus näidispiirkonnaks

Vallavanem Hergo Tasuja saatis ettevõtlus- ja infotehnoloogiaminister Andres Sutile kiire interneti väljaarendamise toetustootluse 2,2 miljoni eurole, et teha Hiiu maakorraldus kiire interneti kõikide lõpptarbijateni viimise katseprojekt.

Seoses kiire interneti taristu arendamisega on vallavalitsus korduvalt suhelnud majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumiga. „Oleme üheskoos otsinud lahendusi, kuidas Hiiu maakorraldus kiire interneti kõigi soovijateni viia. Praeguste projektide raames jäävad paljud soovi avaldanud kinnis-

tud liitumiseta,” ütles vallavanem Hergo Tasuja. „Usume, et lahendus on olemas ja oleme sellele väga lähedal. Terves maakonnas kiire interneti võrgustiku viimine kõigi seada soovinud lõpptarbijateni oleks rahvusvaheline edulugu, mida Hiiu maakorraldus kontekstis on võimalik saavutada. Rääkimata selle regionaalpoliitilisest tähtsusest. Hiljem annaks Hiiu maakorraldus tehtud rakendada ka teistes maakondades.”

Vallavalitsus pakub ministeeriumile koostööd teenuse

parimal moel väljaarendaja leidmiseks, valmis teostama järelevalvet teenuse väljaarendamise üle ja pakku-ma kasutamiseks kohalike olusid täpselt kirjeldavaid andmeid, et lahendus saaks nii optimaalseim kui parim.

Kärddlas, Käinas ja Emmastes uuendatakse tänavavalgustust

Ka sel aastal jätkuvad Hiiu maakorraldus tänavavalgustuse uuendustööd. Esialgsete plaanide kohaselt rekonstrueeritakse Kärddlas umbes 350, Käina alevikus ja Männamaal kok-

ku 41 ning Emmastes 51 valgustuspunkti.

Keskkonnainvesteeringute keskus toetab tänavavalgustuse uuendamist 632 824 euroga.

Tänavavalgustust on uuendatud Hiiu maakorraldus kahes etapis. Esimese etapi tööd lõppesid möödunud aasta detsembris ja nende käigus uuendati 170 valgustit. Teise

etapi ehitustööd algavad kohe, kui ilm lubab. Tööde lõpptähtaeg on selle aasta 31. oktoobril.

Projekti eesmärk on uuendada olemasolevat vana ja ener-

giakulukas tänavavalgustust, selle tulemusena väheneb energiakulu, tänavad saavad valgeks ja linnapildist kaovad paljud vanad betoon- ja puitpostid.

Kärdla osavalla vanema asendaja on Triin Masing

Veebruari keskel alustas Kärdla osavalla vanema asendajana tööd Triin Masing, kes on valla struktuuris töötanud kolm aastat.

Triin on omandanud magistrakraadi TTÜ ehitusteaduskonnas, mis andis tugeva põhja ja teadmised ehitusvaldkonnast. Varasem ava-

liku teenistuse kogemus on tal keskkonnaametist, kus töötas kolm aastat maahool-duse spetsialistina. Triin jätkab ka Kärdla ehitusspetsialisti ülesannetes.

Kärdla senine osavallavanem Lauri Preimann lahkus ametist ja tema viimane tööpäev oli 12. veebruaril.

Triin Masing. Foto: Károlyn Kivistik

Vallamajas uued töötajad

Veebruaris alustas vallavalitsuse jäätmespetsialistina tööd Kadri Aljas, kes on lõpetanud Tartu ülikooli loodus- ja tehnoloogiateaduskonnas magistriõppe keskkonnatehnoloogia erialal.

Varem töötas Kadri vallavalitsuse keskkonnaspetsialistina.

Jaanuaris naasis lapsehoolduspuhkuselt Hiiumaa vallavalitsuse keskkonnaspetsialist Kadri Randmaa.

Jäätmespetsialist Kadri Aljas ja keskkonnaspetsialist Kadri Randmaa. Foto: Károlyn Kivistik

Volikogu kinnitas vallavalitsuse koosseisu

Hiiumaa vallavolikogu kinnitas veebruarikuul istungil vallavalitsuse koosseisu 11-liikmelisena.

Vallavalitsuse koosseisust viiakse välja endine Kärdla osavalla vanem Lauri Preimann. Koosseisu lisandub Kärdla osavalla vanema asen-

daja, ehitusspetsialist Triin Masing.

Hiiumaa vallavalitsuse koosseis: Liili Eller, Pilvi Post, Heidi Siirus, Monika Pihlak, Kairi Lõppe, Karin Kokla, Reili Rand, Üllar Laid, Triin Masing, Omar Jõpisel ja Hergo Tasuja.

Triin Vasli. Foto: Károlyn Kivistik

Inimene kogukonna heaks Triin Vasli: sotsiaalmeedia on lülaks Hiiumaa ja inimeste vahel

Jätkame artiklisarja, kus tutvustame Hiiumaa avaliku sektori töötajaid ja nende tööd.

Triin Vasli töötab Hiiumaa arenduskeskuses digiturundusspetsialistina. „Sekka satub ka palju teisi turundus- või muid tegevusi, tööpõld on lai,” rääkis Triin. Tal lisas, et tuleb õppida prioriteete seadma ja püüda anda endast alati parim. „Varsti saab alles aasta, mil olen Hiiumaal elanud ja töötanud. Tunnen, et elan alles sisse,” tõdes Triin.

Üks Triinu ülesannetest on hallata Visit Hiiumaa sotsiaalmeedia kanaleid, mõelda ja luua sinna sisu, mängida, analüüsida statistikat ning kasutada jälgijaskonda.

Visit Hiiumaa on Hiiumaa külastajatele mõeldud kanal, mille eesmärk on edastada külastajatele ja Hiiumaa sõpradele külastuskeskkonda puudutavad uudised ja sisu, anda ajakohast ja kasulikku infot Hiiumaal toimuva ning Hiiumaa võimaluste kohta. „Tahame, et kohalikul ettevõtlusel läheks paremini, mistõttu on absoluutselt vajalik, et meie kanalid oleks täidetud värskes info-ga, mille sisend tuleb otse meie ettevõtjatelt endilt. Tuleb vaid välja mõelda huvitav nurk, mille kaudu end pildile tuua ja kõik on võimalik,” rääkis Triin.

Tema sõnul mängivad sotsiaalmeedia kanalid reisiotsuste tegemisel järjest olulisemat rolli: „Ootame siia külastajat, kes on meie saare väärtustega kooskõlas. Tahame anda talle inspiratsiooni, aga hea sisu loomiseks on meil vaja ka ettevõtjate ja oma ala spetsialistide sisendit.”

„Hiljuti oli Hiiumaa muuseumite, Suuremõisa lossi ja Tuuletorni esindajatega koh-

tumine, kus tutvustasin neile võimalust anda sisendit muuseumite tegemiste kohta, mille kaudu saan neid sotsiaalmeedias pildis hoida,” tõi Triin näite. SA Hiiumaa Muuseumid haaras võimalusest kohe kinni.

Jälgijaskond kasvanud kahekordseks

„Aastaga on sotsiaalmeedia jälgijaskond kasvanud üle saja protsendi,” tõdes Triin. Tema sõnul tähendab see, et Hiiumaal on palju sõpru, kes hiidlaste tegemistest kogu aeg silma peal hoiavad ja kaasa elavad: „Sotsiaalmeedia on üheks lülaks Hiiumaa ja inimeste vahel ka siis, kui nad siin parasjagu ei viibi. Saame selle kaudu Hiiumaad pildis hoida, rääkida, mis meil siin toimub, kes siin toimetavad ja mis meil tulemas on – truu ja aktiivne jälgijaskond on väga oluline.”

Möödunud aastal vedas Triin koostöös agentuuridega kaht külastajatele mõeldud digiturunduskampaaniat: esimest suve alguses, kui saared lahti läksid, ning teist sügisel koostöös MTÜga Kärdla Kohvikutepäev. „Usun, et need kaks kampaaniat andsid kindlasti oma panuse sellele, et Hiiumaa püsis koroonajal pildis. Samuti on tema tööalal messid, kuni asub tööle uus turismiklastri juht. Juba varsti tuleb kaks Saksa messi, mõlemad virtuaalsel kujul.

Triinu ülesanne on ka Hiiumaa rohelise märgi turunduse- ja kommunikatsiooni teemad. „Meil on valminud uus ja värskes märgise kujundus ning kohe kinnitatakse ka uuendatud põhikiri. Minu suur soov on kaasata turundustegevuste planeerimisel otsustusprotsessi ka märgikandjad ja nende huvidest lähtuvalt panna paika tegevuskava.”

Rohkem koostööd

Üha enam hiidlastega tutvaks saades ja oma siinses igapäevatoos näeb Triin, et saarel võiks olla väga palju rohkem koostööd ning kogu arendustööd võiks teha efektiivsemalt. „Efektiivsuse suurendamine ja koostöökohtade leidmine on väljakutse,” märkis ta. „Kõige tugevamalt märkas seda esimese digiturunduskampaania projekti vedades. Igal ettevõtjal on omad plussid ja miinused, aga meil on ühised eesmärgid. Kui inimesed teeksid rohkem koostööd, oleksid heasüdamlikumad ja avatumad, siis võidaksid sellest kõik,” ütles Triin.

Teine suur proovikivi on tema sõnul kogu Hiiumaa turunduse ja kommunikatsiooni efektiivselt tööle saamine. „Hiiumaa kohaturundusstrateegia on kolmesuunaline: elu-, ettevõtlus- ja külastuskeskkond. Peame seda meele pidama, arenguruumi on veel väga palju.”

Triin kirjutab praegu ka ülikooli lõputööd, mis on seotud Hiiumaa elukeskkonna turundamisega. „Paljud noored lähivad Hiiumaalt minema, mina tegin vastupidise otsuse – tulin Tallinnast siia. Noorel inimesel ei ole saarele elama tulla lihtne, peab ikka hirmus palju tahtmist, sitkust ja ka õnne olema, aga see on väga oluline teema ja loodan, et saame seda parandada,” sõnas ta. Triin loodab, et kogukond võtab ka tema ühel hetkel omaks. „Oma elamiskoha leidmine ja saarele paigale jäämine on paras väljakutse, millega maadlen siiani,” tõdes ta.

Koerad ja loodus

Triin on suur loodusesõber ja armastab palju looduses aega veeta ning matkata. See on ka

üks põhjuseid, miks ta Hiiumaale kolis: „Olen looduses ja matkan nii palju, kui saan. Õnneks on mul kaks koera, nii et võlgnen nendele selle tänu, et nad mind iga päev loodusesse viivad. Seal sünnib muidugi ka palju häid töemõtteid,” rääkis ta. Triin lisas, et hoiab Hiiumaa looduskeskonda südames ka oma tööd tehes. „Tahame, et ka meie külastajad väärtustaksid Hiiumaa looduskeskonda, hooliksid sellest ja teeksid keskkonnateadlikumaid otsuseid nii saarel kui ka väljaspool seda.”

Koerad on Triinule väga olulised. „Koertega olen tegelenud üle 15 aasta. Tallinnas elades tegelesin koeraspordialaga *agility* ja treenisin ka ise koeri, oli aktiivsemaid ja vähemaktiivsemaid aegu,” meenutas ta. Ilma koerteta ei kujutaks ta oma elu enam ettegi. Peale saarele kolimist lõi Triin ka Hiiumaa koerainimeste Facebooki-grupi, et koondada kokku aktiivsed koerainimesed, laiendada tulevikus treenimisvõimalusi saarel, kutsuda siia koolitajaid ja teha ühiseid üritusi.

Praegu läheb Triinul suur osa vabast ajast ülikooli lõputöö kirjutamisele: „Kui ma lõputöö valmis saan, võtan selle rohkem fookusesse,” lisas ta. „Õppisin turundust ja tahan seda ka edasi õppida, spetsialiseeruda rohkem digile ja veel kitsamalt sotsiaalmeediale. Tahan end selles vallas kõvasti arendada ja loodan, et minu teadmistest on ka Hiiumaale kasu.”

Kui veel aega üle jääb, teeb Triin trenni. „Töövälisel ajal katsun olla füüsiliselt aktiivne või end harida. Käin suusatamas, ronimas, liigun looduses, loen ja veedan aega perega. Kui mul on oma maja, saab minust kindlasti ka suur rohe-näpp,” unistab ta.

Emmaste lasteaed saab siseterviseraja

Emmaste lasteaed osales sügisel üle-eestilisel liikumisteemalisel loovtööde konkursil „Hakkame liikuma” ja oli üks 50st, kellele Swedbanki toel siseterviserajad juhataja Alo Lõoke Emmaste lasteaia juhatajale Liina Lepamaale siseterviseraja üle.

Konkursile „Hakkame liikuma” laekus ligi 400 loovtööd koolidest ja lasteaedade üle Eesti. Kokku osales 74 kooli ja 126 lasteaeda. Eesti Terviseradade ja Swedbanki esindajatest koosnev žürii valis välja 50 haridusasutust üle Eesti, kes saavad tänuväärseks mängulise siseterviseraja elemendid, mida saab kasutada sõltuvalt hoonestusest mõnes koridoris või läbi terve maja.

Emmaste siseterviserada on Hiiumaal juba neljas. Teised asuvad Kärkla lasteaia, Kärkla hariduslinna- kuse ja Kõrgessaare lasteaia.

Emmaste lasteaia direktor Liina Lepamaa ja SA Eesti Terviserajad juhataja Alo Lõoke.
Foto: Károlyn Kivistik

Teetööd möödunud aastal

ÜLLAR LAID

Kõrgessaare osavalla vanem

2020. aastal oli Hiiumaale teede seisukohalt hea aasta – Eesti valitsus otsustas tavapärasest kohalike teede hoolduse toetusfondi kahekordistada. See võimaldas neil, kes soovisid, suurendada ka investeeringuid.

Aasta algas lumevaeselt ja see võimaldas osavalladel ka lumetõrje vahendid suunata teede korrastamisele. Siiski kulus lumetõrjele ligi 30 000 eurot.

Juba teist aastat järjest korraldavad osavallad pindamishanke koos. Esimese hanke madal hind võimaldas teha ka teise. Maakondlik hange kruusateede tolmuvabaks muutmisel tõi kokku 43 000 m² pindamist, mis teeb 11 km tolmuvaba teed. Hange maksumus oli 210 000 eurot.

Ikka on veel kruusateid, kuhu ei ole jõutud panna püsivat tolmuvaba katet. Võimalust mööda neid kas klordiitakse või kasutatakse freesepuru. Selliseid töid tehti kokku 11 200 euro väärtuses. Taaskasutust leidis Kärkla keskväljakult üles freesitud asfalt.

Teede, eriti kruusateede tervishoid sõltub tugevalt veerežiimi korrasolekust. Tuul ja päike on odavaimad hooldusvahendid. Teeäärte ja kraavide korrastamisele panustab vald aasta-aastalt rohkem. 2020. aastal korrastati kraave, tehti nõvasid, kooriti teepeenraid ja parandati truube 50 000 euro väärtuses.

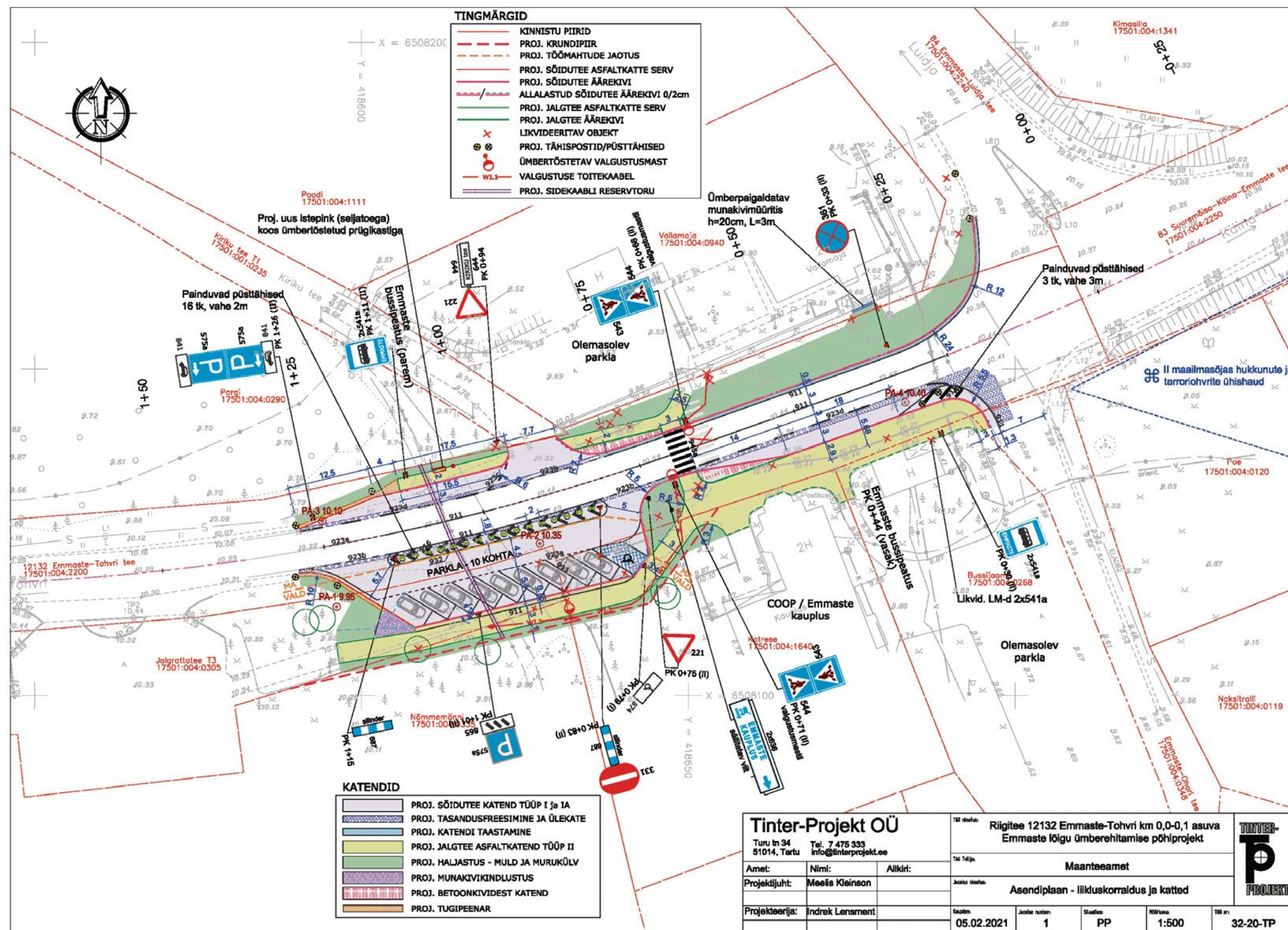
Kruusateid hõõveldatakse Hiiumaal üldjuhul kaks korda aastas, pikk sügis aga võimaldas kohati seda teha ka kolmandat korda. Kokku kulus hõõveldamisele 10 000 eurot ja remondiks 263 000 eurot.

Praegu planeeritakse üldplaneeringu käigus perspektiivseid teekoridore ja vaadatakse läbi olemasolevad kohalikud teed.

Hiiumaal on avalikke kohalikke maanteid 416 km. Riik planeerib Hiiumaal vallale üle anda veel ligi 100 km riigiteid. Osavallad on pakutu üle vaadanud ja andnud majandus- ja kommunikatsiooniministeriumile tagasiside, millised on valla võimalused ja tingimused nende vastuvõtmisel. Riik annab ülevaate ja ühekordse investeeringu vahendid.

Transpordiamet tutvustab Emmastes riigimaantee projekti

Transpordiamet tutvustab 5. märtsil kell 12–13 Emmaste keskses riigimaantee ja uue parkla ehitamise projekti. Samas on võimalik esitada projekti kohta küsimusi.

Hiidlased on aktiivseimad pandipakendi tagastajad

Kõigist maakondadest kõige aktiivsemalt tagastasid eelmisel aastal pandimärgiga pakendeid Hiiumaa elanikud – 240 pakendit maakonna elaniku kohta. Hiiumaalt saadeti mulu taaskasutusse 2,2 miljonit pandipakendit, mis on 300 000 võrra rohkem kui aasta varem.

Eesti Pandipakend (EPP) kogus kokku ja saatis taaskasutusse möödunud aastal üle 266 miljoni pandimärgiga ühekordset joogipakendit. Koguselt oli suurim tagastus Harjumaal, kust EPP saatis taaskasutusse 119,4 miljonit pakendit ehk 45% kõikidest Eestis kokku kogutud pandipakenditest.

Hoolimata pandeemiast tingitud piirangutest ja ära jäänud suurüritustest ületab eelmise aasta rekordiline tagastus kõiki varasmaid aastaid. Kui 2019. aastal suunas EPP taaskasutusse 250 miljonit pandipakendit, siis eelmisel aastal kasvas see arv 6,3% ehk 266,6 miljoni pakendini.

See, et eelmisel aastal koguti kokku ja suunati taaskasutusse kümnest Eestis müüdud pandipakendist enam kui üheksa, näitab pandisüsteemi vaieldamatult positiivset mõju keskkonnale.

„Kuigi eelmisel aastal jäid ära mitmed suurüritused, Eestis käis palju vähem turiste ja mõned toitlustusasutused olid sunnitud tegevuse lausa peatama, suurenes taaskasutusse suunatud pakendite hulk 16 miljoni võrra. Väikse, kuid olulise panuse andsid koolilapsed, kes kogusid keskkonnakampania #ärarääma raames kokku 31 000 pakendit, mis muidu oleksid oma elukaare prügikastis lõpetanud. On selge, et Eesti elanike keskkonnateadlikkus on veelgi kasvanud ning taaskasutusele pööratakse aina enam tähelepanu,” ütles Eesti Pandipakendi juht Kaupo Karba.

Viimase 16 aasta jooksul on Eesti pandisüsteemi kaudu kokku kogutud ja taaskasutusse saadetud pea 4,3 miljardit ühekordset ja korduskasutatavat pandipakendit.

Eesti Pandipakend on 2005. aastal pakendiseaduse alusel loodud taaskasutusorganisatsioon, mille ülesanne on hallata ja korraldada üle-eestilist tagatisrahaga joogipakendite kogumist, transporti, loendamist, sorteerimist ja taaskasutamist. Eesti Pandipakendiga on liidetud 384 pakendiettevõtjat, 1260 kaupmeeste kuuluvat tagastuskohta ning 448 HoReCa sektori korjekohta.

Hoonete katuseid tuleb jääst ja lumest puhastada

Tarbijakaitse ja tehnilise järelevalve amet (TTJA) tuletab majaomanikele meelde, et katusele langevad lumi ja jää on ohtlikud nii räästa all liiklejaile kui ka varale, näiteks autodele. Oht suureneb veelgi sulailmadega, mil jää ja lumi hakkavad katusele alla libisema. Võimaliku ohu puhul tuleb piirata inimeste ligipääsu räästaalusele alale ning puhastada kohe katus ja räästad.

TTJA paneb südamele, et katuseräästad peavad olema ohutud kogu aeg. Majaomaniku kohustus on jälgida lumerohket ajal katusele koguneva lume ja jää seisukorda. Kaasomandi puhul vastutavad omanikud ühiselt. Nii lumi kui jää tuleb õigeaks ajaks ja korralikult eemaldada.

„Ohu korral tuleb lumi ja jää kõrvaldada viivitamatult ja esimesel võimalusel – ei piisa pelgalt sellest, et seatakse tokid koos piirdelindiga üles ja oodatakse, et lumi ise alla kukub,” märkis TTJA ehitusosakonna juhataja Kati Tamtik. Lisaks lindiga piiramisele peab omanik tekitama olukorra, et igaüks, ka näiteks lapsed, mõistaks, et seal on ohutsooni ning inimestel puuduks võimalus kogemata sinna sattuda. Kui inimene saab ohutsoonis katusele langeva lume või jääga viga, kuigi omanik on paigaldanud piirded ja ohutuslindi, vastutab õnnetuse eest hoone omanik.

Samuti ohustab liigne lumekoormus teras- ja puitkonstruktsioonidega kergehitisi või ehitiste osasid (varjualused, varikatused, karniisid), lame- ja katusega või väikese katusekaldega ehitisi (bensiinijamad, spordirajatised, angaariid, estakaadid) ning vanemaid amortiseerunud ehitisi. Lisaks

tuleb vältida lume ja jää kogunemist katuse räästarennidesse ning sademevee äravoolutorudesse ja -lehtritesse, kuna see võib kahjustada sademeveesüsteeme ning takistada katusele lumefulamise vee ärajuhtimist. Lumekoormuse hindamisel tuleb silmas pidada, et seisnud ning märgunud lume kaal on tunduvalt suurem värske lumekihi kaalust. Arvestama peab ka hoonete projekteerimisel ette nähtud võimalikke lisakoormusi. Üleliigne lumi tuleb katustelt eemaldada ja samal ajal jälgida, et see ei tekita ajutist lisakoormust, näiteks ajal, mil enne lume alla viskamist kogutakse lumi kokku ühte katuse serva.

Lume ja jää eemaldamisel soovitate järgida järgmisi nõudeid:

- katusel liikudes tuleb kasutada turvavarustust ning end kindlalt konstruktsiooni külge kinnitada;
- kui hoone omanikul puudub nõuetekohane turvavarustus ja muud tööohutuse tagamiseks vajalikud vahendid, siis tellida katuse lumekoristus-tööd sellele spetsialiseerunud ettevõtelt;
- katusele minnes arvestada ilmaga, sest jää, tugev lumesadu ja tuul võivad alla kuk-

kumise riski oluliselt suurendada;

- lund ei tohi visata hoone kõrgemalt osalt madalamale osale, kuna nii võib tekkida liigne koormus hoone madalamale osale ning põhjustada selle varingut;
- kui lund visatakse inimeste ja sõidukite liikumistsooni, tuleb enne piirata inimeste ligipääs sellesse tsooni;
- ohutuks liikumiseks on soovitatav paigaldada katusele katusesillad ja -redelid;
- lume ja jää katusele varisemise takistamiseks paigaldada katusele lumetõke;
- lume ja jää sulatamisel vältida keemilisi aineid ja tehnoloogiad, mis võivad kahjustada katusekatet või sademeveesüsteeme, samuti vältida jää lõhkumisel teravaid esemeid, mis võivad katusekatet vigastada;
- lume ja jää mehaanilisel eemaldamisel kasutada õigeid vahendeid, et vältida külma-ga rabadaks muutunud katuse või selle katte lõhkumist.

Ehitise omaniku kohustuste eiramisel võib füüsilist isikut karistada rahatrahviga kuni 300 trahvühikut ja juriidilist isikut rahatrahviga kuni 32 000 eurot. Hoonetel oleva lume ja jää ohutus on heakorraküsimus ja seda kontrollib kohalik omavalitsus.

Varakahju tekkimisel vastutab omanik tsiviilkorras, teisele inimesele tervisekahjustuse põhjustamisel võib järgneda omaniku vastutus karistus-seadustiku alusel.

Ära lase ennast kelmidel petta!

KUIDO KOGERMANN,
Kärdla politseijaoskonna
piirkonnapolitseinik

Veebruaris tähistati 18. kor-
da rahvusvahelist turvalise interneti päeva ja sellega seoses tuleb Kärdla politseijaoskonna piirkonnapolitseinik Kuido Kogermann meelde, millised ohud arvutimaailmas valitsevad.

Internetiavarused on täis pahatahtlikke programme, viiruseid ja petuskeeme, mis võivad pahaaimamatu internetikasutaja kerge vaevaga konksu otsa tõmmata. Selleks, et interneti turvalisemalt kasutada, tasub meeles pidada mõningaid näpunäiteid: kui kahtled, siis kustuta ära; tee regulaarselt tarkvarauuendusi; kasuta tulemüüre, paigalda arvutile viirusetõrjeprogramm; mõtle enne, kui tegutsed; mõtle välja tugevad paroolid; surfa teadlikult.

Internetis toime pandavate kelmuste hulk on viimaste aastate jooksul oluliselt kasvanud. Kui mõned aastad tagasi jõudsid politseisse kelmuse juhtumid, kus inimestele helistati ja väideti, et nende viga saanud lähedase päästmiseks on kiirelt raha vaja, siis nüüd on kelmid leidnud uued viisid raha välja petta.

Üle terve Eesti on esinenud

juhtumeid, kus inimesed on pöördunud politsei poole, sest nende meiliaadressile on tulnud ahvatlev pakkumine suure rahasumma teenimiseks. Inimesed on talitanud kirja teel saadud juhiste järgi, kandnud raha kättesaamiseks korduvalt üle erinevaid summasid, kuid pole tänini suurt rahasummat keegi neist oma kontol näinud.

Kelmid petavad raha välja ka nii, et inimene leiab esmalt internetist tõena tunduva investeerimispakumise ning jätab oma kontaktandmed. Temaga võetakse ühendust ja meelitatakse investeerima ning esmalt palutakse kanda veebiplatvormidele raha. Kui ühel hetkel aru saadakse, et sellelt olematult veebiplatvormilt raha välja võtta pole võimalik ja on langetud pettuse ohvriks, on kahjuks sageli tõenäosus raha tagasi saada juba väga väike.

Sellisel tegutseval kelmil loovad inimesele eksliku mulje, et saada ligipääs tema arvutile, andmetele ja pangakontole ning seejärel sealt raha endale saada. Sageli soovitakse, et inimene tuvastaks end Smart-IDga või mõnel muul viisil ja samal ajal logib kelm selle abil inimese pangakontole sisse.

Tasub alati meeles pidada, et pangatöötajad ei palu inimesel telefoni teel oma andmeid

POLITSEI NÕUANDED KELMUSTE OHVRIKS LANGEMISE VASTU

- Kui sulle saabub pakkumine, mis lubab kiiresti suurt tulu, või pakutakse müügiks toodet, mis on raskesti kättesaadav, siis suhtu sellesse ettevaatlikult.
- Ära jaga võõrastele andmeid oma ID-kaardist, PIN-koodidest, infot muudest isikut tõendavatest dokumentidest, fotosid krediitkaardist jms.
- Ära tee ülekannet enne, kui oled kontrollinud konkreetse ettevõtte tausta.
- Ära lae tundmatu inimese palvel oma arvutisse programme, mis lubavad tal võtta üle pilti sinu arvutist.
- Kui saad kahtlase kõne, lõpeta kõne kohe, blokeeri number ja anna sellisest kõnest teada PPA infoliinile 612 3000.
- Kui oled saanud kahju, pöördu politseisse.

väljastada ning paroolide või koodide küsimine peaks tege-
ma kõik inimesed väga-väga ettevaatlikuks. Juhul, kui saate sellise kõne, kus soovitakse teie panga PIN-koodi, Smart-ID koodi või mõnda muud panga parooli, katkestage kõne ja võtke ise pangaga ühendust. Samuti logige oma kontole sisse ja veenduge, et kõik on korras ja kelmid ei ole teie kontole ligi pääsenud.

Enne igasugust investeerimist soovitatakse põhjalikku eeltööd ja uurida, kuhu raha paigutada soovite. Välja petetud raha liigub kiirelt mitme-

te ülekannetega välismaale ja seda sealt tagasi saada on paraku vähetõenäoline. Raha tagasi saada võib olla võimalik juhul, kui inimene saab kohe aru, et on petta saanud ja teavitab sellest panka ja politseid. Kui inimene saab kiiresti pettusest aru, on võimalus, et raha ei ole veel erinevate kontode vahel välismaale liikunud.

Meediakanalid on kajastanud veel ühte kelmide skeemi. Nimelt on hakanud juba eelmise aasta suvest tulema venekeelsed kõned inimestelt, kes esitlevad end SEB pan-

ga või Swedbanki töötajana. Esitlevad end panga turvaspetsialistina ja püüavad jätta muljet, et tahavad aidata inimesel kaitsta kontol olevat raha. Inimesele öeldakse, et kontol toimuvad mingid imelikud tehingud või siis keegi tahab kontole sisse häkkida ja pakutakse lisakaitset ja palutakse öelda panga kasutajatunnus ning sisestada PIN-koodi. Sisestades oma PIN-koodid, kinnitab inimene sisselogimise ja raha kantakse automaatselt üle võõrale kontole ning jällegi liigub raha kiiresti välisriigi kontodele.

Kui Teile helistab keegi võõras või saadab e-kirja ja teeb pakkumise, mis tundub liiga ilus, siis enne raha paigutamise otsuse tegemist mõelge kindlasti läbi, kas tehtud pakkumine võib tõesti olla tõsiseltvõetav või proovitakse teid tüsata. Arutage võimalik kontole ning jällegi liigub raha kiiresti välisriigi kontodele.

Kui tekib väiksemgi kahtlus, et tegu võib olla pettusega, andke sellest teada nii politseile kui ka oma tuttavatele sõpradele. Mida suurem hulk inimestest kogukonnast kuuleb, et sellised kelmid tegutsevad, seda rohkem osatakse ennast kaitsta ja ära tunda skeeme, mida kelmid välja mõtlevad.

HIIUMAA
SOTSIAALKESKUS

Kõrgessaare päevakeskuses

- 10. märtsil alates kl 10 jalatalla punktmassaaž (refleksoloogia). Eelnev registreerimine Maiu kaudu tel 5348 6941. Refleksoloogia ehk tsooniteraapia on turvaline viis toetada ja tasakaalustada keha. Jalatalla masseerimisega leitakse ja leevendatakse pingeid kehas ning antakse jõud kehal end ise tervendamaks. Refleksoloogia sobib igas vanuses ja erinevate probleemidega inimestele.
- 16. märtsil alates kl 8 juuksur. Eelnev registreerimine Sirje Vaku tel 463 1297; 5666 2317
- 22. märtsil alates kl 8.30 pediküüriteenus. Eelnev registreerimine Heli tel 5333 9472.
- Kolmapäeviti ja reedeti kl 10–14 on võimalus tervisehoidu käia saunas, kehtib tunni hind 5 eurot. Leiliruum mahutab kuni kolm inimest. Eraldi saunaruum meestele ja naistele. Sauna kasutamiseks enne kindlasti kokku leppida Arturi tel 505 5732.
- Kõrgessaare päevakeskuses saab pesta pesu ja käia duši all, enne kokku leppida Inna tel 504 2292.

TEATED

Sotsiaaltoetuste taotlemine

- 11. märtsil kell 10–12 sotsiaaltoetuste taotluste vastuvõtmine Suuremõisa raamatukogus. Info: Urme Soonvald, tel 463 6844, 521 0997.
- 11. märtsil kell 11–12 sotsiaaltoetuste taotluste vastuvõtmine Viskoosas. Info: Pille Näksi, tel 5855 3736.

Transporditeenus

- Kärdla piirkonnas invabussi tellimine kohalikeks sõitudeks ja mandrisõidud rehabilitatsioon- või meditsiinisutusesse eakatele ja puudega inimestele. Info: Pille Alevi, pille.alevi@hiiumaa.ee, tel 505 5746 või 463 6094.

Kärdla sadama saun

- 13. ja 27. märtsil kell 13–15 meestele, kell 15.30–18 naistele. Pileti hind on 2 eurot 30 senti.

Paluküla suusarajad valmisid unetundide arvelt

Juba pea kaks kuud on kõigil taas võimalus Palukülas mõnusa suusaradu nautida ja kelgutada. Hea raja taga on aga mitu aastat tööd ja palju inimesi. Pühalepa osavalla vanem Liili Eller kutus veebruari algul kõik terviseraja arendusse panustajad Palukülla, et öelda edasi tänusõnad ning arutada uusi arendusi.

SA Eesti Terviserajad juhataja Alo Lööke ütles, et kogu idee sai alguse juhusest, kui ta Hiiumaale tormivangi jäi ning Liis ja Alari Remmelg ta hädast välja aitasid. Algse Paluküla terviseraja idee käiski välja Liis Remmelg. Vallavanem Reili Rand haaras sellest kinni ja nii kogu protsess 2018. aastal alguse saigi.

Selle aasta jaanuaris tootis seitsmeliikmeline kunst-

lumemeeskond juba Paluküla kelgumäele ja suusarajale lund. Kolme päevaga toodeti lund 2000 kantmeetrist veest. Hoolimata sellest, et kogu protsess oli kurnav ja tööd tuli teha ka öösel, lausus meeskond, et lund toota oli äge ja nad ootavad, et saaks seda juba taas teha.

Kunstlumemeeskonda kuuluvad Argo Valgma, Aivo Pere, Martin Lauri, Krist-

Aivo Pere, Argo Valgma, Tõnis Teemets ja Liili Eller.

Foto Károlyn Kivistik

jan Strutinski, Alari Remmelg, Johannes Türrpuu ja Martin Remmelg. Paluküla

suusaradade meister on Siim Saarnak.

Kunstlume tootmiseks ra-

jati Palukülla 81 meetri sügavune kaev, 2000-kuupmeetri- ne veehoidla ja 600-meetrine hüdrantidega kõrgsurvetorus- tik. Lisaks soetati kaks lume- kahurit, kõrgsurve konteiner- pumpla ja rajatraktor. Varem olid olemas ATV ja rajafrees.

Kultuuriministeerium rahastab Paluküla terviserada- de arendamist aastatel 2019–2022 igal aastal 40 000 euro- ga ja samaväärselt panustab ka vald.

Pühalepa osavalla poolt juhtis projekti haldusjuht Argo Valgma ning suureks toeks olid Eesti Terviseradade juha- taja Alo Lööke ja Eido Tasa- ne Jõulumäe tervisespordi- keskest.

Hiiumaa tööealiste puuetega inimeste vajaduste väljaselgitamine

Vallavalitsuse sotsiaalosakond alustab märtsis tööealiste puuetega elanike küsitlust, et saada ülevaade vallaelanike elutingimustest ja toimetulekust.

Uuringus küsitletakse 250 vallaelanikku vanuses 16–64 aastat. Valla sotsiaalosakonna ametnikud, päevakeskuse töötajad, sotsiaalkeskuse personal ja vabatahtlikud kü-

sitlevad telefoni teel, kui küsitletav selleks nõusoleku on andnud. Soovijatel on võimalik ankeet ka veebi teel täita. Küsitlus on anonüümne ja saadud infot kasutatakse ainult üldistatult. Pärast uuringut tulemused süstematiseeritakse ja neist koostatakse kokkuvõte.

Ankeedile vastates aitad kaasa vajalike teenuste pla-

nimisele – tulemused võetakse Hiiumaa valla sotsiaalvaldkonna arengukava koostamisel aluseks.

Sotsiaalvaldkonna arengukava algatamine tulenes vajadusest täpsustada Hiiumaa valla arengukavas 2035+ seadud sotsiaalse kaitse eesmärke ja tegevusi, et tagada valdkonna sihipärane ja läbimõeldud areng lähtuvalt hetkeolu-

korra ja vajadustest. Arengukava eesmärk on määrata kindlaks, millised on strateegilised eesmärgid ja leida parimad võimalikud lahendused eesmärkide saavutamiseks.

Arengukava teemad: sotsiaalvaldkonna korraldus ja struktuur, sotsiaalteenused, sotsiaaltoetused, valdkonna taristu seisund ja investee-

ringute arendusvajadused, tervishoid sh perearstid, apteegiteenus, eriarstiabi, tööala, sh tööhõive ja tööpuudus, ettevõtluse ja ettevõtlikkuse edendamine.

Ootame kõiki küsitlusse kaasatud vallaelanikke küsitluses aktiivselt osalema – annate sellega suure panuse Hiiumaa sotsiaalvaldkonna arengusse!

Hiiumaa ligipääsetavad loodusrajad said kaardistatud

Loodusturismi ligipääsetavust arendava projekti raames kaardistati Hiiumaal loodusrajad ja -objektid, millest erivajadustega inimestele ligipääsetavaid objekte on kaksteist:

- Harju-Rätsepa tuulik,
- Kalana sadam ja rannapro- menaad,
- Kärdla linnapark,
- Kärdla vabrikuväljak,
- Kõpu tuletorn,
- Tahkuna tuletorn,
- Orjaku sadam,
- RMK Kaleste telkimisala,
- RMK Orjaku õpperada,
- Sääretirp,

- Soera talumuuseum ja kivi- mite maja,
- Suuremõisa loss ja park,
- Suuremõisa lossi juures asuv Hiiumaa ametikoo- liaed.

Kesk-Läänemere Interre- gi programmist rahastatav projekt „Nature Access to All” (NatAC) on Eesti, Läti ja Soome koostööprojekt, mille eesmärk on loodusturismi objek- tide ligipääsetavuse hõlbustamine, ligipääsetavate objekti- de kaardistamine ja objektide kättesaadavaks muutmine erivajadustega, sh ratastoolis,

pimedatele, kuulmispuudega inimestele jt, ning lapsekäru- ga liikujatele.

Eestist on projekti kaasatud lisaks Hiiumaale teised Lääne-Eesti omavalitsused, samuti keskkonnaamet. Projekti juhtpartner on Läti Kurzeme planeerimispiirkond. Projekti tegevused Hiiumaal on jõud- nud lõpusirgele. Lisaks valmib sel kevadel loodusradasid tut- vustav koduleht ja trükis, mis koondab kokku Lääne-Eesti li- gipääsetavad objektid, samuti rajad Lätist ja Soomest.

Kaardistamisel arvestati Eesti Puuetega Inimeste Ko-

KONTAKT

- Triin Vasli, Hiiumaa koordinaator, tel 522 9435, triin.vasli@hiiumaa.ee
- Tõiv Jõul, projektijuht, tel 5650 0727, toiv.joul@gmail.com
- Lisainfot projekti kohta: www.westestonia.com/nature-access-to-all/

jaga koostöös välja töötatud hindamiskriteeriume, mille järgi enamik Hiiumaa objekte on ratastoolis liikujatele kasu- tatavad vaid koos saatjaga. Nii uute objektide planeerimisel kui olemasolevate arendami-

sel peaks tulevikus kindlas- ti palju enam silmas pidama erivajadustega inimesi. Ligi- pääsetavuse hindamist liht- sustab vastav kontroll-loend, mis on alla laaditav projekti kodulehel.

Muinsuskaitseameti toel saab Hiiumaal korda kaheksa objekti

Hiiumaa osavallavalitsus esitasid muinsuskaitseametile 12 taotlust saare mälestiste ja muinsuskaitsealal asuvate ehitiste säilitamiseks, hooldamiseks, konserveerimiseks ja restaureerimiseks. Toetust sai kaheksa objekti.

Muinsuskaitse toetuse abil renoveeritakse Pala- de loodushariduskeskuses asuva Soera talu maakel- der. Tööde kogumaksumus on 13 800 eurot, toetus sel- lest 11 040 ja Pühalepa osa- valla omaosalus 2760 eurot.

Värskema ilme saab ka Partsi veski. Tööde käigus korrustatakse katusekonstr- ruksioonid ja katus, mis praegu on auklik ja laseb sa-

demeid läbi. Katus eemal- datakse ja ehitatakse uuesti ning kaetakse SBS-kattega.

Veski kehandilt eemaldatakse irdunud värv ja kate, augud täidetakse ja krohvatakse ning kogu kehand värvitakse val- ge lubivärviga. Tööd lähevad maksma 12 475 eurot, toetus sellest 9980 ja Pühalepa osa- valla omaosalus 2495 eurot.

Kuri kalmistu saab uue peavärava. Muinsuskaitse toetus on 3744 eurot, omafi- nantseering 936 ja tööde ko- gumaksumus on 4680 eurot.

Lisaks jätkab Pühalepa osavald Kuri kalmistul haua- tähiste renoveerimist. Muin- suskaitseamet toetab projek- ti 1800 euroga, millele lisan- dub omafinantseering 760

eurot. Sel aastal renoveeri- takse 10 malmristi, seitse sepisristi ja üks paekivirist.

Noorte töölaagrit, mis teeb Kummistu kalmistu hooldustöid, toetab muin- suskaitseamet 600 euroga.

Emmaste osavallas sai toe- tust kolm projekti. Emmas- te kalmistul restaureeritak- se katkine paerist. Toetuse summa 460 eurot ja Emmaste osavalla panus 120 eurot. Li- saks loodib Emmaste osavald ühe graniidist ohtlikus asen- dis hauasamba ja restauree- rib selle. Tööde maksumus 160 eurot, sellest toetus 120 ja osavalla omafinantsee- ring 40 eurot.

Kolmandaks restaureerib osavald kalmistul kuus sepis-

risti, kaks malmristi ja pühit- susristi. Toetuse summa 1130 eurot, osavalla omafinant- seering 290 eurot.

Kärdla osavald esitas kaks taotlust sadamaaida korda tegemiseks. Katuse rekonst- rueerimiseks taotles osavald 60 593 eurot ja fassaadi taas- tamistöödeks 31 513 eurot. Projektid toetust ei saanud.

Villalao katuse rekonst- rueerimiseks taotles Kärd- la osavald muinsuskaitse- ametilt maksimaalset toe- tuse summat ehk 100 000 eu- rot. Projekt toetust ei saanud.

Kõrgessaare osavald taot- les toetust valitsejama ja hoo- ne alumise palgiringi vahe- tuseks. Ka see projekt ei saa- nud toetust.

MEIE SEAST ON
LAHKUNUD

REIN PAES
SULEV PIHEL
HANS LUIK
VANDA SINIJÄRV
REMUS KESKLA
FELLI-ONELLE DEGTJOVA
HELI RANDMÄE
ENN KAPTEIN
AIDAR LEES-LEESMAA
ARVI ROOSILEHT

Kaastunne lähedastele

NÄITUSED

Hiiumaa muuseumis Pikas majas Kärldas

- **Näitusel „Suvehiidlane Alo Hoidre – pidev kunstipii-ride nihutaja”** saab näha kunstnik Alo Hoidre (1916–1993) õlimaale, graafikat ja segatehnikas töid. Lisaks näiteid raamatuillustratsioonidest.
- **Näitusel „Mõis muuseumis”** toob Hiiumaa muuseum rahvale näha just sellised esemed ja jutud, mille kohta on teada või vähemalt aimata seos mõisate ja mõisnikega. On mööblit ja tarberistu, on teenijatele tehtud kingitusi, on dokumente ja riideesemeid. Mõned õige haruldased ja erilaadsed.

Kassari muuseumimajas

- **Näitus „Elu saarel. Tuli, vesi, õhk, maa”** heidab pilgu hiidlaste elu argipäeva nähtustele ja sündmustele ning olulistele pöördpunktidele saare ajaloos läbi nelja ürgelendi: tuli, vesi, õhk, maa. Kõigile teadmishimulistele suurtele ja väikestele on avatud „4 elemendi õmbluskoda”, kus saab katsete käigus ise proovida ürgelementide (tuli, vesi, õhk, maa) toimimist erinevates olukordades. Nii saavad külastajad ennast „siduda, lõimida, ömmelda kokku” Hiiumaa kui saarega ja meie püsinäitusega.
- **Kappide avahoidla** – varahoidlaks muudetud näituseruumis saab näha toidu- ehk piimakappe, seinakappe, pesu- ja tööriistakappe, riide- ja puhvetkappe, aga ka kaalukappi, lasteaiakappi, kummutit ja krahvi öökappi.

Muuseumide lahtiolekuajad:

- Pikk maja avatud E–L kl 10–17.
 - Kassari muuseumimaja avatud T–L kl 10–17.
 - R. Tobiase majamuuseum ja Mihkli talumuuseum avatud ettetellimisel.
 - Muuseumide lahtiolekuagadel avatud ka meene- ja raamatupoed.
- Lisainfo: 463 2091 või info@hiiuamuuseum.ee.

Kärldla kultuurikeskuse näitusesaalis

- Kuni 26. veebruarini „Ehe elu ehe” 3. Fred Jüssi loodusfotod ja klaasikunstnik Kalli Seina ažuursed klaas-ehted.
- 2.–29. märtsini „Poeetiline Punane Raamat. Illustratsioonide valmimise protsess”. Nestor Ljutjuk.

Nelja Nurga galeriis

- Nelja Nurga galeriis on märtsikuus eripärane olukord. Galeriis on märtsis Telia teeninduslett ja erinäitus- ning kujundus selleks puhuks. Telia enda pood on märtsis remondis.
- Nelja Nurga galerii on märtsis avatud vastavalt Telia lahtiolekuagadele: E–R kl 10–18 ja L kl 10–15.
- Koos Telia teeninduspunktiga on galeriis nähtaval ja saadaval ka Hiiumaa loojate tööd ja looming.
- Lisainfo: Kaja Hiis-Rinne 510 9255, Kalli Sein 529 6580, Helle-Mare Kõmmus 529 9429. Kontakt: kalli@sein.ee, info: www.facebook.com/neljanurga.

Elamuskeskuses Tuuletorn

- Elamuskeskus Tuuletorn on avatud ja ootab külla! Naudi ekspositsiooni, katseta kaljuronimist ja saa maitseelamusi kohvikus Ruudi.
- Ekspositsioon on avatud T–R kl 15–21, L–P kl 12–21.
- Tuuletorni ronimisseina tublid instruktorid juhendavad Sind T–R kl 17–21, L–P kl 12–18.
- Kohvik Ruudi on avatud E–R kl 15–21, L–P kl 12–21.

Palade jõusaal läbis värskenduse

Aasta lõpus uuendas Pühalepa osavald Palade jõusaali. Tööde käigus renoveeriti osaliselt vanad masinad ja kaeti istepadjad uue nahaga.

Lisaks on jõusaalis nüüd ka kaks uut kardioseadet: jooksulint ja *crosstrainer*. Jõusaali uuendus läks maksma 7000 eurot ja töid rahastas Pühalepa osavald.

Hiiumaa Teataja, Hiiumaa valla väljaanne
Toimetajad: Liina Siniveer, tel 5386 7606, Kärolyn Kivistik ja Anu Tammearu
Kujundus ja küljendus Katri Henga Trükikoda Kroonpress
Hiiumaa Teataja ilmub kuu viimasel reedel.
Info ja teated järgmise kuu lehte on oodatud eelneva kuu 15. kuupäevaks: info@hiiumaa.ee

Hiiumaa tarbijate ühistu liikmete piirkondlikud koosolekud

- Kõrgessaare piirkonnas 1. märtsil kl 17 Kõrgessaare vaba aja keskuses
- Pühalepa piirkonnas 2. märtsil kl 16.30 Pühalepa vaba aja keskuses
- Nurste piirkonnas 3. märtsil kl 13 Leisu koolimajas
- Emmaste piirkonnas 3. märtsil kl 15 Emmaste avatud noortekeskuses
- Kärldla piirkonnas 4. märtsil kl 17 Kärldla kultuurikeskuse kinossaalis
- Käina piirkonnas 5. märtsil kl 17 Käina huvi- ja kultuurikeskuse väikeses saalis

Päevakord:

1. Hiiumaa Tarbijate Ühistu 2020. aasta majandustulemused
2. Ülevaade Hiiumaa Tarbijate Ühistu plaanidest 2021. aastal ja edaspidi
3. Volinike valimised
4. Muud küsimused

Austatud ühistu liige, tule kindlasti kohale ning räägi kaasa ühistu arengusuundade ja tuleviku küsimustes!

Koosolekud toimuvad hajutatult ning kõikidel osalejatel tuleb kanda kaitsemaski.

Huvitegevuses üleriigilised piirangud

Eesti valitsuse neljapäevasest otsusest lähtudes hindas Hiiumaa kriisikomisjon ümber varasema huvitegevust puudutanud otsuse ja nii kehtivad Hiiumaa huvi-tegevuses üleriigilised piirangud. Laste, noorte ja täiskasvanute huvihariduses, huvitegevuses, täiendkoolitusel, täiendõppel, noorsootöös ning sportimisel ei ole rühmaviisiline tegevus või treening lubatud. Lubatud on tegevusi või treeninguid teha kas üksi või kahekesi, näiteks personaaltreeneri või treeningpartneriga, hoides teiste inimestega vähemalt kahemeetrist vahemaad. Spordialadel, mis lähevad individuaalspordi mõiste alla, näiteks tennises, on lubatud ka paaris-mängud.

Sisetingimustes tuleb tagada, et ruumi täitumus ei oleks üle 50 protsendi ja osalejate arv kokku ei oleks suurem kui 200. Näiteks tähendab see, et ühes suures ruumis võib vähemalt kahemeetriste vahedega kas eraldi või paaris-des sporti teha või huvitegevuse

või -haridusega tegeleda kokku maksimaalselt 200 inimest, kui 50-protsendilise täitumuse nõue seda võimaldab

Välitingimustes sportimisele, treenimisele, noorsootööle, huvitegevusele, huviharidusele, täienduskoolitusele ja täiendõppele jääb kehtima senine kord, mille järgi on lubatud koos juhendajaga kuni 50-inimeselised rühmad, kes ei tohi teiste rühmadega kokku puutuda. Uue nõudena seadis valitsus osalejate arvu ülempiiri, mille kohaselt ei tohi välitingimustes vastavates tegevustes rühmade kaupa osalejate arv olla kokku suurem kui 250.

Piirangud ei kehti sama lasteaiarühma lastele, kes on iga päev koos samas rühmas, ja nendele õpilastele, kellel on lubatud õppehoonetes viibida ja kes õpivad samas klassis, kuna puutuvad niigi iga päev kokku. Samuti ei kohaldu piirangud professionaalsele sporditegevusele ning puuetega inimeste tegevustele.

Puski kirik. Foto: www.kirik-hiiumaal.ee

Aita taastada Puski kiriku katus!

Haridusseltsi Edu eesmärk on päästa Puski õigeusu kirik hävimisest. Koostöös Eesti Apostlik-Õigeusu kirikuvalitsuse ja muinsuskaitseametiga on taastamistöödesse investeeritud juba üle 70 000 euro.

Puski kiriku taastamistöid toetab ka Hiiumaa kogukond, kui andis sellele kaasava eelarve rahvahääletusel Kõrgessaare osavallas enim hääli ja sellega 10 000 eurot.

Lisaks eraldas muinsuskaitseamet kiriku katuse taastamiseks 100 000 eurot. Ehituspakkumise hind on aga 129 000 eurot, seega on katuse taastamiseks puudu veel 19 000 eurot.

Andmaks oma panus Puski kiriku katuse taastamiseks, on kõigil võimalus teha annetus Hiiumaa Jumalasünnitaja koguduse arvele SEB pangas EE411010220109240010 märgusõnaga „Puski kirik”.

TULEKUL HIIUMAAL

- **L, 27. veebruaril kl 12–14** Paluküla suusasõit (lume puudumisel jooks) Paluküla terviserajal.
- **E, 1. märtsil kl 18** Käina huvi- ja kultuurikeskuses kontsert: Age Juurikas. Tasuta.
- **P, 7. märtsil kl 10** Kõrgessaare vaba aja keskuses naistepäeva maleturniir.
- **E, 8. märtsil kl 13–18** verekeskuse doonoripäev Kärldla kultuurikeskuses. Võta kaasa isikut tõendav dokument. NB! Kui tunned end haigena, jää palun koju. Järgime üheskoos 2 + 2 reeglit.
- **T, 9. märtsil kl 9–14** verekeskuse doonoripäev Käina huvi- ja kultuurikeskuses. Võta kaasa isikut tõendav dokument. NB! Kui tunned end haigena, jää palun koju. Järgime üheskoos 2 + 2 reeglit.
- **R, 19. märtsil kl 18** Peter Spissky, Maria Valdmaa ja Tallinna kammerorkester Käina huvi- ja kultuurikeskuses. Pilet 7 eurot.
- **R, 26. märtsil kl 18–19** Käina huvi- ja kultuurikeskuses duo Hoog: Liina Fidelman – flööt, Mikk Langeproon – akordion. Tasuta.

ALGAB ALUSTAVA ETTEVÕTJA BAASKOOLITUS

10. märtsini on alustava ettevõtja tasuta baaskoolitusele oodatud registreerima Hiiumaa ja Saaremaa potentsiaalsed, alustavad ja äsja alustanud ettevõtjad, kes soovivad omandada vajalikke baasteadmisi ja oskusi, et luua oma ettevõtte ja tegeleda ettevõtlusega.

Koolitus on üles ehitatud praktilistel ülesannetel ja need toimuvad aktiivõppe meetodil: koolitus sisaldab arutelusid, kogemuste vahetamist ja näidisjuhtumite lahendamist. Alustava ettevõtja baaskoolituse käigus saab kindlaks tehtud kõikide osalejate ärimudel, valmib äriplaan ja tegevuskava, mis on hea abivahend ettevõtte asutamisel ja arendamisel. Osalejad saavad esmase teadmise tööriistadest, mida kasutada ettevõtluse alustamisel, ning soovitusel koolitajatelt oma äriidee arendamist puudutavates küsimustes.

Alustava ettevõtja baaskoolitus täidab töötukassa ettevõtluskoolituse nõudeid ja sobib töötukassa ettevõtlusega alustamise toetuse taotlemiseks.

Koolitus toimub Zoomi veebikeskkonnas. Enne koolituspäeva saadetakse liitumiseks link.

Koolituse kestus on seitse päeva (56 akadeemilist tundi, iga koolituspäev kell 9.30–16.30) ning koolituse mahule lisanduvad iseseisvad kodused tööd.

Osalemine on tasuta ja soovialduse põhjal. Osalejate arv on piiratud. Registreerimise tähtaeg on 10. märts: <http://bit.ly/baaskoolitus2021>.

Ajakava ja teemad

- 16. märts: äriidee ja ettevõtlus, koolitaja Maili Kallaste. Sissejuhatus koolitusprogrammi, MAK teenuste tutvustus + toetusvõimalused, ettevõtlusvormid, ettevõtte asutamine, minu äriidee, äriidee testimine, ettevõtte visioon ja eesmärgid.
- 18. märts: ärimudel ja strateegia, koolitaja Maili Kallaste. Ärimudel, ärimudeli ja äriplaani seosed, Osterwalderi ärimudel, ärimudeli arendus, toote/teenuse disain, väliskeskkonna analüüs.
- 26. märts: finantsjuhtimine, raamatupidamine ja maksud, koolitaja: Paavo Siimann. Finantsaruanded ja raamatupidamine. Ettevõtlusega seotud maksud.
- 30. märts: finantsprognooside koostamine, omahinna kujunemine, koolitaja Paavo Siimann. Tasuvusanalüüs, tasuvuspunkt, omahinna kujunemine, investeringute planeerimine, finantsprognooside koostamine.
- 7. aprill: turundus, koolitaja Maili Kallaste. Turunduse roll eesmärkide saavutamisel, turunduskontseptsioon kliendikeskses turunduses, optimaalsed turundusvõtted alustavale ettevõttele, turundusplaani koostamine, hinnastrateegia.
- 9. aprill: müük, koolitaja Jan Läht. Müügimeetod sõltuvalt ärimudelist, müügipsühholoogia, müügiplaani koostamine.
- 22. aprill: juhtimine, äriplaanide esitlused, koolitajad Kaido Pajumaa, Otto Pukk. Juhi roll ja enesejuhtimine, meeskond, rahulolu ettevõttes, äriplaanide esitlused ja tagasiside.